

Yttrande över Utbildningsdepartementets promemoria "En bättre skolstart för alla: bedömning och betyg för progression i lärandet (U 2014/4873/S)

Sammanfattning

Skolinspektionen är positiv till förslaget om att det införs en skyldighet för huvudmän inom skolväsendet att använda bedömningsstöd i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan. Skolinspektionen delar utredningens bedömning om att ett nationellt bedömningsstöd bör användas i årskurs 1 i svenska, svenska som andra språk och matematik samt att Statens skolverk bör ges i uppdrag att ta fram sådana forskningsbaserade bedömningsstöd utifrån närmare reglering i förordning. Skolinspektionen delar vidare bedömning att kunskapskrav i läsförståelse bör införas i årskurs 1 i grundskolan, samskolan och specialskolan. Skolinspektionen delar också bedömningen att det är Skolverket som bör få i uppdrag att ta fram sådana kunskapskrav. Skolinspektionen är tveksam till förslaget om att införa betyg från årskurs 4.

5.3.1. Det ska införas en skyldighet för huvudmännen att använda vissa bedömningsstöd i årskurs 1.

Skolinspektionen är positiv till förslaget om att det införs en skyldighet för huvudmän inom skolväsendet att använda bedömningsstöd i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan.

Skolinspektionen delar utredningens bedömning om att ett nationellt bedömningsstöd bör användas i årskurs 1 i svenska, svenska som andra språk och matematik och att Statens skolverk bör ges i uppdrag att ta fram sådana forskningsbaserade bedömningsstöd utifrån närmare reglering i förordning.

Utifrån erfarenheter från den regelbundna tillsynen kan Skolinspektionen konstatera att det finns en utbredd acceptans för bedömningsstöd i svenska och matematik och att Skolverkets bedömningsstöd i årskurs 1-3 redan idag till stor del används av många lärare och upplevs som ett bra stöd för att bedöma elevernas lärande.

I Skolinspektionens kvalitetsgranskning av kunskapsbedömning i grundskolans årskurs 1-3 (Rapport 2012:8) framkommer att de två ämnen som på olika sätt har en framträdande roll i fråga om bedömning av elevernas kunskaper är svenska och matematik. I svenska och matematik har lärarna, genom olika bedömningsstöd och diagnosmaterial blivit säkrare på att bedöma elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven. Även om det av rapporten framkommer att lärarna i större utsträckning beskriver elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i svenska och matematik så finns det fortfarande skillnader i bedömningarna inom och mellan skolor. Det finns därför ett behov av en skyldighet att använda sig av enhetligt nationellt utformade

bedömningsstöd för att säkerställa att eleverna får en likvärdig utbildning och om behovet finns det stöd eller särskilda stöd de har rätt till.

Ett enhetligt och nationellt utformat bedömningsstöd skulle bidra till ökad likvärdighet i bedömningarna. Det skulle också kunna leda till att Skolinspektionen får ett tydligare underlag för bedömning av om huvudmannen lever upp till skollagens krav om elevers rätt till stöd i form av extra anpassningar och särskilt stöd.

6.3.1. Kunskapskrav i läsförståelse bör införas i årskurs 1.

Skolinspektionen delar utredningens bedömning om att kunskapskrav i läsförståelse bör införas i årskurs 1 i grundskolan, samskolan och specialskolan. Skolinspektionen delar också bedömningen om att det är Skolverket som bör få i uppdrag att ta fram sådana kunskapskrav.

Ett sådant kunskapskrav i läsförståelse i årskurs 1 kommer också troligen leda till ett tydligare underlag för Skolinspektionens bedömning av hur huvudmännen lever upp till skollagens krav om elevers rätt till stöd och särskilt stöd.

7.3.1. Betyg från årskurs 4

Höstterminen 2012 infördes nya bestämmelser om att betyg skulle sättas i alla ämnen, utom språkval, i slutet av varje termin från och med årskurs 6 i grundskolan och motsvarande skolformer samt i specialskolan från och med årskurs 7.

Vid införandet av betyg i årskurs 6 ansåg regeringen att tidigare betyg tillsammans med utvecklingssamtal, en skriftlig individuell utvecklingsplan med omdömen och annan muntlig och skriftlig information skulle bidra till att öka den kontinuerliga och systematiska uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling och därmed också till möjligheterna att tidigt fånga upp elever i behov av särskilt stöd för att kunna sätta in åtgärder för att motivera och stödja eleverna att förbättra sina resultat. Föräldrar och elever skulle få en tydlig information om elevens kunskapsnivå och därmed bättre förutsättningar att kunna höja kommande terminsbetyg. Att få tidigare betyg skulle också leda till en vana att få betyg och därmed kanske minska den betygsstress som många elever känner (prop. 2009/10:219). Någon utvärdering av om införandet av tidigare betyg lett till avsedda effekter har ännu inte genomförts. Det finns inte heller några undersökningar som visar hur betyg från årskurs 6 påverkar elevernas stress eller om lärarnas fortbildningsinsatser var tillräckliga. Skolinspektionen menar att en utvärdering och analys av effekterna av införandet av betyg i årskurs 6 bör genomföras innan ytterligare förändringar av betygssystemet införs.

Vidare vill Skolinspektionen lyfta fram att Skolinspektionen och Skolverket flera gånger och under längre perioder har visat att betygsättningen inte sker likvärdigt. Av Skolinspektionens rapport "Uppenbar risk för felaktiga betyg – en kortrapport om likvärdighet och kvalitet i skolors betygsättning" (Rapport 2014:08) framgår bl.a. att bestämmelserna om betygsättning inte följs i tillräcklig omfattning vid de granskade

skolorna. Processerna för bedömning och betygssättning i de granskade skolorna hade stora brister. I de skolor där avvikelserna mellan betyg på nationella prov och slutbetyg var som störst används inte de nationella proven i det syfte de är avsedda för, det vill säga för att stödja en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning. De nationella proven används inte heller för att ge underlag till en analys av i vilken utsträckning kunskapskraven uppnås på de enskilda skolorna. Skolinspektionen menar att risken för brist på likvärdighet i betygssättningen behöver beaktas vid ett eventuellt införande av betyg från årskurs 4 särskilt som det kommer innebära att många lärare som inte tidigare har erfarenhet av betygssättning då kommer att sätta betyg.

Mot bakgrund av ovanstående är Skolinspektionens uppfattning att förslaget om att införa betyg från årskurs 4 är för tidigt väckt.

I ärendets slutliga handläggning har rättschefen Marie Axelsson deltagit.

Peter Ekborg
Biträdande Generaldirektör

Sofia Wirlée
Föredragande